

خەير-ئېھسان چۈشەنچىسى

ئوبۇلقاسىم ئەھمەدى

ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىش مۇئمىنلىك دۇنيا-ئاخىرەتتە مەرتىۋىسىنى ئۇستۇن قىلىدۇ، بەخت-سائادەتكە ئېرىشتۈرىدۇ. پۇل-مالىلىرىنىڭ كۆپىيىشىگە ۋەسىلە بولىدۇ. شۇنىڭدەك شەرەپلىك ۋە بەرىكەتلىك ئىبادەت قاتارىدا كاتتا ساۋابقا نائىل قىلىدۇ. بۇ ئىبادەتنىڭ ساۋابى، دۇنيا-ئاخىرەتلىك مېۋىلىرى شۇ مۇئمىنلىك ئىمانغا، ئىخلاسقا، شۇنىڭدەك ئۇنى سەرپ قىلىشتىكى چۈشەنچىسىگە قاراشلىق. مۇئمىنلىك ئىمانى، ئىخلاسى قانچە كۈچلۈك، ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىش نىيتى قانچە توغرا بولسا، ئېرىشىدىغان ساۋابمۇ شۇنچە كۆپ، مېۋىلىرىمۇ شۇنچە مول بولىدۇ. ھەر قانداق بىر مۇئمىن ئۆزىدە ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىش قىزغىنلىقىنى يېتىلدۇرىمەن دەيدىكەن، ئالدى بىلەن بۇ ئىبادەتنىڭ دۇنيا-ئاخىرەتلىك ئەھمىيىتىنى چۈشىنىشكە، مېۋىلىرىنى ئۆزۈپ بەھرىمەن بولۇشتا دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك قائىدە-يوسۇن ۋە ئەدەپ-ئەخلاقلىرىنى بىلىشكە توغرا كېلىدۇ. دېمەك، ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىش چۈشەنچىسى ھەربىر مۇئمىن ئۈچۈن ئىنتايىن مۇھىم. چۈنكى مۇئمىن ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىشتا مۇئەييەن چۈشەنچىگە ئىگە بولمىسا، بۇنىڭدەك مۇھىم ۋە ئەھمىيەتلىك ئىبادەتكە سەل قاراپ قېلىشى ياكى رىياخور بولۇپ قېلىشى، شۇنىڭدەك مىننەت قىلىپ قارشى تەرەپنى رەنجىتىپ قويۇشى ۋە بۇ سەۋەپلىك بۇ ئۇلۇغ ئىبادەتنىڭ ساۋابىدىن مەھرۇم قېلىشى مۇمكىن.

تۆۋەن قولدىن ئۇستۇن قول ياخشىدۇر! ئالغۇچى قول تۆۋەن قول، بەرگۈچى قول ئۇستۇن قولدۇر. پەيغەمبىرىمىز ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ

السُّفْلَى} «بەرگۈچى قول ئالغۇچى قولدىن ياخشىدۇر»[1].

پاراسەتلىك مۇئمىن قول ئىلكىدىكى پۇل-مالنىڭ ۋارىسلىرىنىڭ پۇل-مېلى بولۇپ كېتىشتىن بۇرۇن ئۇنى ئالالاه يولىدا سەرپ قىلۇېلىشقا ئالدىرايدۇ. مۇئمىننىڭ هايات ۋاقتىدا سەرپ قىلۋالغىنى ئۆزىنىڭ پۇل-مېلىدۇر، هايات ۋاقتىدا سەرپ قىلىشقا كۆزى قىيماي قالدۇرۇپ كەتكەن پۇل-مال ۋارىسلىرىنىڭ پۇل-مېلىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {أيكم مال وارثه أحبُّ إليه من ماله؟. .. فإن ماله ما قدم، ومال وارثه ما أخّر} «قايسىڭلارغا ئۆزىنىڭ پۇل-مېلىدىن ۋارىسلىرىنىڭ پۇل-مېلى سۆيۈملۈك؟ هايات ۋاقتىدا سەرپ قىلۋالغىنى ئۆزىنىڭ پۇل-مېلىدۇر، قالدۇرۇپ كەتكىنى ۋارىسلىرىنىڭ پۇل-مېلىدۇر»[2].

مۇئمىن ئەجىلى توشۇپ، سەكراتقا چۈشۈشتىن بۇرۇن، ئالالاه يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلۇېلىشقا ئالدىرىشى لازىم. ئالالاه تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ «بىرىڭلارغا ئۆلۈم كېلىپ: ‹رەببىم! نېمىشقا ئەجىلمنى بىر ئاز كېچىكتۈرمىدىڭ، سەدىقە قىلىپ ياخشىلاردىن بولار ئىدىم› دېيىشتىن بۇرۇن، بىز سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن سەدىقە قىلىڭلار»[3].

قۇرئان كەرىمدە ئالالاه يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىشقا رىغبەتلەندۇرىدىغان نۇرغۇن ئايەتلەر زىكىر قىلىنغان. بۇ ئايەتلەرنىڭ ئىچىدە «ئالالاه يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىڭلار» دېگەن بۇيرۇقنىڭ 18 قېتىم تىلغا ئېلىنغانلىقى ئالالاه يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ نەقەدەر مۇهىملىقىنى كۆرسىتىدۇ.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لاَ بَيْعٌ فِيهِ وَلاَ خُلَّةٌ وَلاَ شَفَاعَةٌ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! سودا-سېتىق، دوستلۇق ۋە (ئاللاهنىڭ ئىزنىسىز) شاپائەت بولمايدىغان كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى) يېتىپ كېلىشتىن بۇرۇن، سىلەرگە بىز رىزىق قىلىپ بەرگەن پۇل-مالىلاردىن (ياخشىلىق يوللىرىغا) سەرپ قىلىڭلار»[4]. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الأَرْضِ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئېرىشكەن نەرسىلەرنىڭ ۋە بىز سىلەرگە زېمىندىن چىقىرىپ بەرگەن نەرسىلەر (يەنى ئاشلىقلار، مېۋىلەر) نىڭ ياخشىلىرىدىن سەدىقە قىلىڭلار»[5]، ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ «ئاللاهقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار، ئالالاه سىلەرنى

[1] بىرلىككە كەلگەن هەدىس.

[2] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.

[3] سۈرە مۇنافىقۇن 10-ئايەت.

[4] سۈرە بەقەرە 254-ئايەت.

[5] سۈرە بەقەرە 267-ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ئىگە قىلغان پۇل ـ مالىلاردىن سەدىقە قىلىڭلار»[1]، ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ «تاقىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە ئاللاھقا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، (ۋەزىنى) ئاڭلاڭلار، (ئەمرىگە) ئىتائەت قىلىڭلار، (ئاللاھ يولىدا پۇل ماللىرىڭلارنى) سەرپ قىلىڭلار، (بۇ) ئۆزۈڭلار ئۈچۈن پايدىلىقتۇر، كىمكى نەپسىنىڭ بېخىللىقىدىن ساقلىنىدىكەن، ئۇ مەقسىتىگە ئېرىشكۈچىدۇر»[2]، ﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ «مۇئمىن بەندىلىرىمگە ئېيتقىنكى، ئۇلار نامازنى ئادا قىلسۇن، سودا ـ سېتىق، دوستلۇق بولمايدىغان كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى) كېلىشتىن بۇرۇن، بىز ئۇلارغا بەرگەن پۇل ـ مالدىن يوشۇرۇن ۋە ئاشكارە يوسۇندا سەدىقە قىلسۇن»[3]، ﴿مَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ «نېمىشقا سىلەر ئاللاھنىڭ يولىدا (پۇل ـ مال) سەرپ قىلمايسىلەر، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ مىراسى ئاللاھقا خاستۇر»[4].

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ مېۋىلىرى

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ دۇنيا ـ ئاخىرەتلىك نۇرغۇن مېۋىلىرى بار. بۇلارنىڭ ئىچىدىن مۇھىملىرىنى تۆۋەندىكى نۇقتىلارغا يىغىنچاقلاشقا بولىدۇ:

1. ھەسسىلەپ كاتتا ساۋابقا ئېرىشىش.

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مېلىنى سەرپ قىلغانلارغا ھەسسىلەپ كاتتا ساۋاب بېرىلىدۇ. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِئَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ «ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مېلىنى سەرپ قىلغانلارنىڭ (سەرپ قىلغان نەرسىسى يەرگە تېرىلىپ) يەتتە باشاق چىقارغان، ھەر باشىقىدا 100 دان تۇتقان بىر دانغا ئوخشايدۇ. ئاللاھ خالىغان بەندىسىگە ھەسسىلەپ ساۋاب بېرىدۇ. ئاللاھنىڭ مەرھەمتى كەڭدۇر، (ئاللاھ پۇل ـ مېلىنى سەرپ قىلغۇچىنىڭ نىيىتىنى) بىلگۈچىدۇر»[5]، ﴿وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة وأقرضوا الله قرضاً حسناً وما تقدموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله هو خيراً وأعظم أجرا واستغفروا الله إن الله غفور رحيم﴾ «(پەرز) نامازنى ئادا قىلىڭلار، زاكاتنى بېرىڭلار، ئاللاھقا قەرز ھەسەنە بېرىڭلار (يەنى ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مېلىڭلارنى سەرپ قىلىڭلار)، ئۆزۈڭلار ئۈچۈن (دۇنيادا) قايسىبىر ياخشى ئىشنى قىلساڭلار، ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا تېخىمۇ ياخشى،

[1] سۈرە ھەدىد 7 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[2] سۈرە تەغابۇن 16 ـ ئايەت.

[3] سۈرە ئىبراھىم 31 ـ ئايەت.

[4] سۈرە ھەدىد 10 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[5] سۈرە بەقەرە 261 ـ ئايەت.

تېخىمۇ كاتتا ساۋابقا ئېرىشىسىلەر (دۇنيا بولسا پانيىدۇر، ئاخىرەت بولسا باقيدۇر ياخشى بەندىلەر ئۇچۇن ئاللاھنىڭ دەرگاھىدىكى ساۋاب ھەممىدىن ئارتۇقتۇر)، ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئاللاھ ھەقىقەتەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىبانىدۇر»[1]، ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ «كىمكى ئاللاھقا قەرز ھەسەنە بېرىدىكەن (يەنى ئاللاھ يولىدا پۇل-مېلىنى سەرپ قىلىدىكەن)، ئاللاھ ئۇنىڭغا نەچچە ھەسسە (يەنى ئون ھەسسىدىن يەتتە يۈز ھەسسىگىچە) كۆپ قايتۇرىدۇ. ئاللاھ (سىناش ئۇچۇن، بەزى كىشىلەرنىڭ رىزقىنى) تار قىلىدۇ، (بەزى كىشىلەرنىڭ رىزقىنى) كەڭ قىلىدۇ، (قىيامەت كۇنى) ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتۇرۇلۇسىلەر»[2]، ﴿آَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آَمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ «ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان كەلتۈرۈڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ئىگە قىلغان مالىلاردىن (ئاللاھ يولىدا) سەرپ قىلىڭلار، سىلەردىن ئىمان ئېيتقانلار ۋە (ئاللاھ يولىدا پۇل-مېلىنى) سەرپ قىلغانلار چوڭ ساۋابقا ئىگە بولىدۇ»[3].

2. خاتالىقلىرى ئۆچۈرۈلۈش، دوزاختىن ساقلىنىش.

ئاللاھ يولىدا پۇل-مېلىنى سەرپ قىلغانلارنىڭ خاتالىقلىرى ئۆچۈرۈلىدۇ، ئۇلار دوزاختىن ساقلىنىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {الصدقة تطفئ الخطيئة كما يطفئ الماء النار} «سۇ ئوتنى ئۆچۈرگەندەك، سەدىقە خاتالىقنى ئۆچۈرىدۇ»[4]. {اتقوا النار ولو بشق تمرة} «يېرىم خورما (سەدىقە قىلىش) بىلەن بولسىمۇ، دوزاختىن ساقلىنىڭلار»[5].

3. گۇناھلاردىن پاكلىنىش، پۇل-مالىلرى كۆپىيىش.

ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىش گۇناھ ۋە خاتالىقلاردىن پاكىزلايدۇ، پۇل-مالىلرىنى كۆپەيتىدۇ. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا﴾ «(ئى مۇھەممەد!) ئۇلارنىڭ مالىلرىنىڭ بىر قىسمىنى سەدىقە ھېسابىدا ئالغىنكى، ئۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى گۇناھلىرىدىن پاكلىغايسەن ۋە (پۇل-مالىلرىنى) كۆپەيتكەيسەن»[6]. ﴿وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ «(ئاللاھ يولىدا) بەرگەن نەرسىڭلارنىڭ ئورنىنى ئاللاھ تولىدۇرۇپ بېرىدۇ، ئۇ رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ياخشىسىدۇر»[7]. ئاللاھ تائالا ھەدىس قۇدۇسىيدا مۇنداق دەيدۇ: ﴿أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أُنْفِقْ عَلَيْكَ﴾ «ئى ئادەم بالىسى! سەن ئاللاھ يولىدا بەرگىن، (ئۇنىڭ ئورنىغا) مەن

[1] سۈرە مۇززەممىل 20-ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[2] سۈرە بەقەرە 245-ئايەت.

[3] سۈرە ھەدىد 7-ئايەت.

[4] ئىمام تىرمىزى، ئىمام نەسەئى رىۋايىتى.

[5] ئىمام بۇخارى ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[6] سۈرە تەۋبە 103-ئايەت.

[7] سۈرە سەبەئ 39-ئايەت.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ساڭا بېرىمەن»[1]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دەيدۇ: {مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَيَقُولُ الآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا} «ھەر كۈنى ئەتىگەندە (ئاسماندىن) ئىككى پەرىشتە چۈشىدۇ، بىرى: ئى ئاللاھ، سېنىڭ يولۇڭدا (پۇل-مال) سەرپ قىلغان كىشىگە ئورنىنى تولدۇرۇپ بەرگىن، دەيدۇ. يەنە بىرى: ئى ئاللاھ، بېخىلغا ۋەيرانلىق بەرگىن، دەيدۇ»[2]. «سەدىقە قىلغانلىقتىن مال-مۈلۈك كېمەيمەيدۇ»[3].

دېمەك، ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلغانلىقتىن پۇل-مال كېمەيمەيدۇ، بەلكى تېخىمۇ كۆپەيىدۇ. چۈنكى، ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىش ئىنسانغا سائادەت تۇيغۇسى بېرىپ، تېخىمۇ ئەۋزەل شەكىلدە پۇل-مالغا ئېرىشىش ۋە توغرا پىكىر قىلىش يولىنى تەقدىم قىلىدۇ.

4. جەننەتكە كىرىشكە نائىل بولۇش.

ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىش ساھىبىنى كەڭلىكى ئاسمان-زېمىنەك كەڭ جەننەتكە كىرىشكە نائىل قىلىدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وسارعوا إلى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السماوات والأرض أعدت للمتقين. الذين ينفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين﴾ «رەببىڭلارنىڭ مەغپىرىتىگە ۋە تەقۋادارلار ئۈچۈن تەييارلانغان، كەڭلىكى ئاسمان-زېمىنچە كېلىدىغان جەننەتكە ئالدىراڭلار. تەقۋادارلار كەڭچىلىكتىمۇ، قىسىنچىلىقتىمۇ ئاللاھ يولىدا (پۇل-مال) سەرپ قىلىدىغانلار، (ئۆچ ئېلىشقا قادىر تۇرۇقلۇق) ئاچچىقىنى يۇتىدىغانلار، (يامانلىق قىلغان ياكى بۇزەك قىلغان) كىشىلەرنى كەچۈرىدىغانلاردۇر. ئاللاھ ياخشىلىق قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ»[4].

5. يۇقىرى مەرتىۋىلەرگە، مەغپىرەتكە ۋە ئېسىل رىزىققا ئېرىشىش.

ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىش ھەقىقىي مۇئمىنلىكنىڭ سۈپىتىدۇر. ئۇنى رەببىنىڭ دەرگاھىدا يۇقىرى مەرتىۋىلەرگە، مەغپىرەتكە ۋە ئېسىل رىزىققا ئېرىشتۈرىدۇ. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ. أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ «ئۇلار (مۇكەممەل رەۋىشتە) نامىاز ئوقۇيدۇ، بىز ئۇلارغا رىزىق قىلىپ بەرگەن پۇل-مالدىن (ئاللاھ يولىدا) سەرپ قىلىدۇ. ئەنە شۇلار ھەقىقىي مۇئمىنلەردۇر، ئۇلار رەببىنىڭ دەرگاھىدا يۇقىرى مەرتىۋىلەرگە، مەغپىرەتكە ۋە ئېسىل رىزىققا ئېرىشىدۇ»[5].

6. بەخت-سائادەتكە ئېرىشىش.

---

[1] ئىككى شەيخ بىرلىككە كەلگەن ھەدىس.

[2] ئىككى شەيخ بىرلىككە كەلگەن ھەدىس.

[3] ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[4] سۈرە ئال ئىمران 133-134 ئايەتلەر.

[5] سۈرە ئەنفال 3-4 ئايەتلەر.

قۇرئـان كەرىمـده ئاللاه يولـدا پۇل ـ مېلىنـى سـەرپ قىلـش بىلـەن ئىنسـانىنىڭ دۇنيا ـ ئاخىرەتلىك بەخت ـ سائادىتىنىڭ ئوتتۇرىسـىنى باغلايدىغـان ئايەتلـەر كـۆپ ئۇچرايدۇ. تەتقىقـات نەتىجلىـرى قۇرئـان كەرىمـده بايـان قىلىنغـان بـۇ ھەقىقەتلەرنىـڭ ئەمەلىيەتكـە ئۇيغۇنلىقىنـى، ئاللـاه يولـدا پۇل ـ مېلىنـى سـەرپ قىلـش بىلـەن ئىنسـانىنىڭ بەخـت ـ سـائادىتىنىڭ ئوتتۇرىسـىدا زىـچ ئالاقـه بارلىقىنـى ئىسـپاتلىغان.

بـۇ قايسـى ئۇسـۇلدا پۇل ـ مالغـا ئېرىشىشـنى بىلىشـنىڭ مۇھـىم بولغىنىغـا ئوخشـاش، پۇل ـ مالنى قايسـى ئۇسـۇلدا سـەرپ قىلىشـنى بىلىشـنىڭمۇ مۇھـىم ئىكەنلىكىنى كۆرسـىتىدۇ. ئائىشـه رەزىيەللاھـۇ ئەنهـا بىر قـوي خەير ـ ئېھسـان قىلـپ، پەيغەمبـەر ئەلەيھىسسـالامغا بىر تاغىقىنـى ئېلىـپ قويغـان. پەيغەمبـەر ئەلەيھىسسـالام ئۆيگـه كىرگەنـده ھەزرىتـى ئائىشـه: ئـى ئاللاھنىـڭ پەيغەمبىـرى! قوينىـڭ بىـر تاغىقىدىـن باشـقا ھەممـه يېـرى تۆگـدى دەيـدۇ. پەيغەمبـەر ئەلەيھىسسـالام: بەلكـى تاغىقىدىـن باشـقا ھەممـه يېـرى قالـدى، دەپ جـاۋاپ بېرىـدۇ. پەيغەمبـەر ئەلەيھىسسـالامنىڭ يۇقىرىقـى سـۆزى بىزگـه پۇل ـ مـال سـەرپ قىلىشـنىڭ يوقىتىـش بولماسـتىن، بەلكـى ھەقىقـي ئېرىشـىش بولىدىغانلىقـى چۈشـەندۈرۈپ بېرىـدۇ.

ئاللـاه تائـالا مۇنـداق دەيـدۇ: ﴿الَّذِيـنَ يُنْفِقُـونَ أَمْوَالَهُـمْ بِاللَّيْـلِ وَالنَّهَـارِ سِرًّا وَعَلَانِيَـةً فَلَهُـمْ أَجْرُهُـمْ عِنْـدَ رَبِّهِـمْ وَلَا خَـوْفٌ عَلَيْهِـمْ وَلَا هُـمْ يَحْزَنُـونَ﴾ «مەللىرىنـى كېچه ـ كۈنـدۈز (يەنـى ھەممـه ۋاقىـت)، يوشـۇرۇن ۋە ئاشـكارا يوسـۇندا (ئاللـاه يولـدا) سـەرپ قىلىدىغانـلار رەببىنـىڭ دەرگاھىـدا سـاۋاب تاپـدۇ، ئۇلارغـا قورقۇنچ ۋە غەم ـ قايغـۇ بولمايـدۇ»[1]. ﴿هَـلْ جَـزَاءُ الْإِحْسَـانِ إِلاَّ الْإِحْسَـانُ﴾ «ياخشـى ئىـش قىلغۇچـى پەقـەت ياخشـى مۇكاپاتقـا ئېرىشـىدۇ»[2]. ﴿الَّذِيـنَ يُنْفِقُـونَ أَمْوَالَهُـمْ فِي سَـبِيلِ اللَّـهِ ثُـمَّ لَا يُتْبِعُـونَ مَـا أَنْفَقُـوا مَنًّـا وَلَا أَذًى لَهُـمْ أَجْرُهُـمْ عِنْـدَ رَبِّهِـمْ وَلَا خَـوْفٌ عَلَيْهِـمْ وَلَا هُـمْ يَحْزَنُـونَ﴾ «ئاللـاه يولـدا پۇل ـ مېلىنـى سـەرپ قىلىدىغـان، ئارقىسـىدىن ئۇنىڭغـا مىننـەت قىلمايدىغـان ۋە (سـاخاۋىتىگه ئېرىشـكەنلەرنى) رەنجىتمەيدىغـان كىشـىلەر رەببىنـىڭ دەرگاھىـدا سـاۋاب تاپـدۇ، ئۇلارغـا قورقۇنـچ ۋە غـەم قايغـۇ بولمايـدۇ»[3].

7. ئاخىرەتتـه قاتتىـق ئازابقـا قېلىشـتىن سـاقلىنىش. ئاللـاه يولـدا پۇل ـ مـال سـەرپ قىلغانـلار ئاخىرەتتـه قاتتىـق ئازابقـا قېلىشـتىن سـاقلىنىدۇ، پۇل ـ مېلىنـى ئاللـاه يولـدا سـەرپ قىلمايدىغانـلار ئاخىرەتتـه قاتتىـق ئازابقـا قالـدۇ. ئاللـاه تائـالا مۇنـداق دەيـدۇ: ﴿وَالَّذِيـنَ يَكْنِـزُونَ الذَّهَـبَ وَالْفِضَّـةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَـا فِي سَـبِيلِ اللَّـهِ فَبَشِّرْهُـمْ بِعَـذَابٍ أَلِيـمٍ. يَـوْمَ يُحْمَـى عَلَيْهَـا فِي نَـارِ جَهَنَّـمَ فَتُكْـوَى بِهَـا جِبَاهُهُـمْ وَجُنُوبُهُـمْ وَظُهُورُهُـمْ هَـذَا مَـا كَنَزْتُـمْ لِأَنْفُسِـكُمْ فَذُوقُـوا مَـا كُنْتُـمْ تَكْنِـزُونَ﴾ «ئالتۇن ـ كۈمـۈش يىغـىپ، ئۇنـى ئاللاھنىـڭ يولـدا سـەرپ قىلمايدىغانلارغـا قاتتىـق ئـازاب بىلـەن بىشـارەت بەرگىـن. ئـۇ كۈنـده (يەنـى قيامـەت كۈنـده) ئـۇ ئالتۇن ـ كۈمۈشـلەر جەھەننەمنىـڭ ئوتىـدا قىزىتىلىـپ، ئۇنىـڭ بىلەن ئۇلارنىـڭ پىشـانىلىرى، يانلىـرى ۋە دۈمبىلىرى داغلىنىـدۇ. ئۇلارغـا: ‹بـۇ سـىلەرنىڭ ئـۆزەڭلار ئۈچـۈن يىغقـان ئالتۇن ـ كۈمۈشـۈڭلارنىڭ

[1] سۈرە بەقەرە 274 ـ ئايەت.

[2] سۈرە رەھمان 60 ـ ئايەت.

[3] سۈرە بەقەرە 262 ـ ئايەت.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ۋابالىنى تېتىگلار، دېيىلدۇ»[1].

ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ يەنە، تۇرلۈك بالا-قازالاردىن ساقلىنىش؛ قىيامەتنى كۈندە ئەرشنىڭ سايىسىدىن بەھرىمەن بولۇش؛ ھەر خىل كېسەللەردىن ساقىيىش، پەرىشتىلەرنىڭ بەرىكەتلىك دۇئالىرىغا نائىل بولۇش، توغرا يولدا مۇستەھكەم تۇرۇشقا مۇۋەپپەق بولۇش، ئىمانىدا راسىتچىللىقنى ئىسپاتلاش قاتارلىق نۇرغۇن مېۋىلىرى بار.

ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ ئەدەپ-ئەخلاقلىرى

ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ دۇنيا-ئاخىرەتلىك مېۋىلىرىدىن تولۇق بەھرىمەن بولۇش ئۈچۈن، ئۇنىڭ تۆۋەندىكى ئەدەپ-ئەخلاقلىرىنى ئۆزلەشتۈرۈش زۆرۈر:

1. رىيا قىلماسلىق.

ئاللاھ يولدا پۇل-مال سەرپ قىلغاندا، رىيا قىلماسلىق، بەلكى پۇل-مال بەرگەن ئاللاھقا شۈكۈر ۋە ھەمدۇ-سانا ئېيتقان، ئەجىر ۋە ساۋاب ئۈمىد قىلغان ھالدا سەرپ قىلىش لازىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {إنما الأعمال بالنيات، وإنما لكل امرئ ما نوى} «ئەمەللەر(نىڭ ساۋابى) نىيەتلەرگە (باغلىق) بولىدۇ، ھەر ئىنسان ئۈچۈن پەقەت نىيەت قىلغان نەرسىسى بولىدۇ»[2]. كىمكى ئاللاھتىن ئەجىر ئۈمىد قىلىپ پۇل-مال سەرپ قىلىدىكەن، ئۈمىدىگە يارىشا ساۋابقا ئېرىشىدۇ. كىمكى رىيا قىلىپ پۇل-مال سەرپ قىلىدىكەن، دۇنيادا خەلقنىڭ ماختىشىغا ئېرىشىدۇ، ئاخىرەتتە ساۋابتىن نېسىۋىسى بولمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {إن أول الناس يقضي عليه يوم القيامة ثلاثة.. منهم رجل وسع الله عليه وأعطاه من أصناف المال كله، فأتى به فعرفه نعمه فعرفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: ما تركت من سبيل تحب أن ينفق فيها إلا أنفقت فيها لك، قال: كذبت ولكنك فعلت ليقال جواد، فقد قيل، فسحب على وجهه، ثم ألقي في النار} «قىيامەتنى كۈنى ئاۋۋال ھۆكۈم قىلىنىدىغانلار ئۈچ سىنىپتۇر. ئۇلارنىڭ بىرى، ئاللاھ كۆپلىگەن پۇل-مال بەرگەن ئادەم بولۇپ، ئاللاھ (قىيامەتنى كۈنى) ئۇ ئادەمنى ھوزۇرىغا كەلتۈرۈپ، ئۇنىڭغا دۇنيادا بەرگەن نېمەتلىرىنى ئەسلىتىدۇ، ئۇ ئادەم ئاللاھنىڭ نېمەتلىرىنى ئەسلەيدۇ، ئاندىن ئاللاھ ئۇ ئادەمدىن: ئۇ پۇل-مالالارنى نېمىگە سەرپ قىلدىڭ؟ دەپ سورايدۇ. ئۇ ئادەم: سەن پۇل-مال سەرپ قىلىنىشىنى ياخشى كۆرىدىغان بىرمۇ يولنى قويماستىن، ھەممىسىگە پۇل-مال سەرپ قىلدىم، دەپ جاۋاپ بېرىدۇ. ئاللاھ: يالغان ئېيتتىڭ، سەن ئۇنى (خەلق ئارىسىدا) سېخى دېيىلىش ئۈچۈن قىلدىڭ، ساڭا شۇنداق دېيىلدى، دەيدۇ. ئاندىن ئۇ ئادەم يۈزىچە سۆرىلىپ، دوزاخقا تاشلىنىدۇ»[3].

[1] سۈرە تەۋبە 34-، 35-ئايەتلەر.

[2] ئىمام بۇخارى ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[3] ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

2. مىننەت قىلماسلىق ۋە رەنجىتمەسلىك.

پۇل-مال بەرگەنلىكىنى كىشىلەر ئالدىدا سۆزلەپ مىننەت قىلماسلىق لازىم. چۈنكى پۇل-مال ساخاۋەت قىلىنغان تەرەپلەرنى رەنجىتىش چاكىنلىق ۋە نامەرتلىكتىن باشقا نەرسە ئەمەس. بۇ خىل چاكىنلىق پۇل-مال سەرپ قىلىشتىن ئىبارەت بۇ ئۇلۇغ ئىبادەتنىڭ ساۋابىنى بىكار قىلۋېتىدۇ. بۇ ھەقتە ئاللاھ قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دېگەن: ﴿يا أيها الذين آمنوا لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والأذى كالذي ينفق ما له رياء الناس ولا يؤمن بالله واليوم الآخر﴾ «ئى مۇئمىنلەر! پۇل-مېلىنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش ئۈچۈن سەرپ قىلىدىغان، ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان كەلتۈرمەيدىغان كىشى (نىڭ قىلغان ئەمىلىنى بىكار قىلۋەتكىنگە) ئوخشاش، بەرگەن سەدىقىلارنى مىننەت قىلىش ۋە ئەزىيەت يەتكۈزۈش بىلەن بىكار قىلۋەتمەڭلار»[1]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {ثلاثة لا يكلمهم الله يوم القيامة ولا ينظر إليهم ولا يزكيهم ولهم عذاب أليم. المسبل، والمنان، والمنفق سلعته بالحلف الكاذب} «قىيامەت كۈنى ئاللاھ گەپ قىلمايدىغان، قارىمايدىغان ۋە پاكلىمايدىغان ئۈچ تۈرلۈك كىشى بار. ئۇلار يەرگە سۆرىلىپ قالغۇدەك ئۇزۇن كىيىم كەيگۈچى، بەرگەن نەرسىسى بىلەن مىننەت قىلغۇچى، يالغان قەسەم بىلەن تاۋارلىرىنى تېز ئايلاندۇرغۇچى كىشىلەردۇر»[2].

3. ياخشىسىنى بېرىش.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ «ئى مۇئمىنلەر! سىلەر ئېرىشكەن نەرسىلەرنىڭ ۋە بىز سىلەرگە زېمىندىن چىقىرىپ بەرگەن نەرسىلەر (يەنى ئاشلىقلار، مېۋىلەر) نىڭ ياخشىلىرىدىن سەدىقە قىلىڭلار؛ ئۆزۈڭلارمۇ پەقەت كۆزۈڭلارنى يۇمۇپ تۇرۇپ ئالىدىغان ناچارلىرىنى ئىلغاپ سەدىقە قىلماڭلار. بىلىڭلاركى، ئاللاھ (بۇنداق سەدىقىلاردىن) بىھاجەتتۇر، ھەمدىگە لايىقتۇر»[3]. ﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا﴾ «ياخشى كۆرگەن (پۇل-مالىلىرىڭلاردىن ئاللاھ يولىدا) سەرپ قىلمىغۇچە ھەرگىز ياخشىلىققا (يەنى جەننەتكە) ئېرىشەلمەيسىلەر»[4].

بۇ ئايەت نازىل بولغاندا، ئەبۇ تەلھە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! ئاللاھ تائالا: «ياخشى كۆرگەن (پۇل-مالىلىرىڭلاردىن ئاللاھ يولىدا) سەرپ قىلمىغۇچە ھەرگىز ياخشىلىققا (يەنى جەننەتكە) ئېرىشەلمەيسىلەر» دەۋاتىدۇ، بەيرەھا مېنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان مېلىمدۇر. ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا ئۇنىڭ ياخشىلىقىنى ۋە ساۋابىنى ئۈمىد قىلىپ، مەن ئۇنى سەدىقە قىلۋەتتىم، ئۇنى ئاللاھ ئۆزلىرىنى بۇيرىغان يەرگە ئىشلەتسىلە، دېگەندە، پەيغەمبەر

[1] سۈرە بەقەرە 264-ئايەت.

[2] سۈرە بەقەرە 267-ئايەت.

[3] سۈرە بەقەرە 267-ئايەت.

[4] سۈرە ئال ئىمران 92-ئايەت.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ئەلەيھىسسالام: ياخشى قىلدىڭ، بۇ پايدا ئېلىپ كېلىدىغان مالدۇر، دەپ ئىككى قېتىم تەكرارلىدى»[1].

4. ئوتتۇراھال بولۇش.

پۇل-مال ئەمەلىيەتتە ئاللاھنىڭ ئىنسانغا ئامانەت قىلغان مۇلكىدۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن، پۇل-مال سەرپ قىلىشتا ئىسراپ ياكى بېخىللىق قىلماي، ئوتتۇراھال بولۇش لازىم. ئاللاھ تائالا پۇل-مال سەرپ قىلىشتا ئوتتۇراھال يول تۇتقانلارنى مەدھىيەلەپ مۇنداق دەيدۇ: ﴿والذين إذا أنفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما﴾ «ئۇلار (يەنى ئاللاھ ياخشى كۆرىدىغان بەندىلەر) خراجەت قىلغاندا، ئىسراپچىلىقمۇ قىلمايدۇ، بېخىللىقمۇ قىلمايدۇ، ئوتتۇراھال خراجەت قىلىدۇ»[2].

ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ ئەۋزەل يوللىرى

ئاللاھ يولىدا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ نۇرغۇن ئەۋزەل يوللىرى بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ مۇھىم دەپ قارالغانلىرىنى تۆۋەندىكى نۇقتىلارغا يىغىنچاقلاشقا بولىدۇ:

1. مەسجىد سېلىش، رېمونت قىلىش ۋە سەرەمجانلاشتۇرۇش.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ «ئاللاھنىڭ مەسجىدلىرىنى پەقەت ئاللاھقا، ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقان، نامازنى ئۇقۇغان، زاكات بەرگەن، ئاللاھتىن باشقىدىن قورقمىغان كىشىلەرلا ئاۋات قىلىدۇ (يەنى مەسجىدنى رېمونت قىلىش، سەرەمجانلاشتۇرۇش، تازىلاش، مەسجىدتە داۋاملىق نامازغا ئۆتەش، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش قاتارلىق ئىشلارنى قىلىدۇ)، ئەنە شۇلارنىڭ ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن بولۇشى كۈزدە تۇتۇلىدۇ»[3]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {مَن بنى مسجدًا يبتغى به وجهَ الله، بنى اللهُ له مثلَه في الجنة} «كىمكى ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى ئىزدەپ مەسجىد بىنا قىلىدىكەن، ئاللاھ ئۇ كىشىگە جەننەتتە ئۇنىڭغا ئوخشىشىنى بىنا قىلىپ بېرىدۇ»[4].

2. ئاللاھ يولىدىكى ئوقۇغۇچى، ئوقۇتقۇچى ۋە دەۋەتچىلەرنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەر ئېلىش.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾

[1] ئىككى شەيخ بىرلىككە كەلگەن ھەدىس.

[2] سۈرە فۇرقان 67-ئايەت.

[3] سۈرە تەۋبە 18-ئايەت.

[4] بىرلىككە كېلىنگەن ھەدىس.

«ئاللاھ سىلەردىن ئىمان ئېيتقانلار ۋە ئىلىم بېرىلگەنلەرنى بىر قانچە دەرىجە يۇقىرى كۆتۈرىدۇ»[1]. بۇلار ئاللاھ يولىدىكى جىھادنىڭ جۇملىسىدىندۇر. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ «قۇرئان ئارقىلىق ئۇلارغا قارشى (پاكىتلارنى ئوتتۇرىغا قويۇپ) بارلىق كۈچۈڭ بىلەن كۈرەش قىلغىن»[2].

3. يېتىملەرنى كاپالەتكە ئېلىش.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كۆرسەتكۈچ ۋە ئوتتۇرا بارماقلىرى بىلەن ئىشارەت قىلىپ تۇرۇپ، مۇنداق دېگەن: {أنا وكافل اليتيم في الجنة هكذا} «مەن ۋە يېتىمنى كاپالەتكە ئالغۇچى جەننەتتە مۇشۇنداق (يېقىن) بولىمىز»[3].

4. ۋەقپ قىلىش.

بىرەر زېمىن ياكى بىرەر بىنا سېتىۋېلىپ، ئاللاھ يولىدا ۋەقپ قىلىش سەدىقە جارىيە بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. ۋەقپ قىلغۇچى ھايات بولسۇن ياكى ئۆلۈپ كەتسۇن، ئۇنىڭ ساۋابى داۋاملىشىپ تۇرىدۇ. ئۆمەر ئىبنى خەتتاپ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ خەيبەردە بىر پارچە يەرگە ئېرىشكەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى، مەن خەيبەردە بىر پارچە يەرگە ئىگە بولدۇم، مەن بۇنداق بۇرۇن بۇنداق ياخشى يەرگە ئېرىشىپ باقمىغان، مېنى بۇ يەرنى قانداق قىلىشقا بۇيرۇيلا؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ئەگەر خالساڭ ئۇنىڭ ئەسلىنى ساقلاپ قىلىپ، سەدىقە قىلغىن، دەپ جاۋاپ بەرگەن. ئۆمەر ئىبنى خەتتاپ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇ يەرنى سېتىلمايدىغان، سۇۋغات قىلنمايدىغان، مىراس قالدۇرۇلمايدىغان شەكىلدە سەدىقە ـ يەنى ۋەقپ قىلغان. كېيىنچە ئۇ يەردىن پۇقرالار، تۇغقانلىرى، قوللۇقتىن ئازات قىلىنغۇچىلار، مۇساپىر ۋە مېھمانلار پايدىلانغان[4].

5. ئىپتارلىق بېرىش.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {مَن فطَّر صائمًا، كان له مثل أجره، غيرَ أنه لا ينقص من أجر الصائم شيئًا} «كىمكى روزا تۇتقۇچىنى ئىپتار قىلدۇرىدىكەن، ئۇنىڭغىمۇ روزا تۇتقۇچىغا ئوخشاش ساۋاب بېرىلىدۇ، بۇ روزا تۇتقۇچىنىڭ ساۋابىدىن ھېچ بىر نەرسىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ»[5].

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ مۇسۇلمانلار ئۈچۈن زۆرۈر بولغان كىتاپلارنى تەرجىمە قىلىدۇرۇپ، باستۇرۇپ تارقىتىش؛ پېقىر ـ مىسكىنلەرنى ھەقسىز

[1] سۈرە مۇجادىلە 11 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[2] سۈرە فۇرقان 52 ـ ئايەت.

[3] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.

[4] ئىمام بۇخارى ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[5] ئىمام تىرمىزى رىۋايىتى.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

داۋالايدىغان سەھىيە مەركەزلىرى قۇرۇش قاتارلىق نۇرغۇن ئەۋزەل يوللىرى بار بولۇپ، مۇئمىن كىشى ئەجەل كېلىپ، پۇل-مالىلىرى تەقسىم قىلىنىشتىن بۇرۇن، ئۆز قولى بىلەن، تۇرلۇك ياخشىلىق يوللىرىغا پۇل-مال سەرپ قىلىشقا ئالدىرىشى لازىم.

پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ ئالاھىدە ئەۋزەل ئۇچ يولى

ئىسلام دىنى كىشىلەرنىڭ پۇل-مالىنى ھالال يوللار بىلەن تېپىشىغا ئەھمىيەت بەرگەنىدەك، ئۇنى سەرپ قىلىش يوللىرىنمۇ ئالاھىدە كۆرسىتىپ بەرگەن.

بۇ ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: {أَفْضَلُ دِينَارٍ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ دِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى عِيَالِهِ, وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَابَّتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ, وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ} «ئىنسان سەرپ قىلغان ئەۋزەل دىنار ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە سەرپ قىلغان دىنار، ئاللاھ يولىدا ئىشلىتىدىغان ئات-ئۇلاغلىرىغا سەرپ قىلغان دىنار ۋە ئاللاھ يولىدىكى دوست-بۇرادەرلىرىگە سەرپ قىلغان دىناردۇر»[1].

بۇ ھەدىس بىزگە، پۇل-مال سەرپ قىلىش يوللىرىنىڭ تۆۋەندىكىدەك ئۇچ ئەۋزەل يولىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ:

بىرىنچى، ئىنسانىنىڭ ئاتا-ئانىسى، پەرزەنتى، ئايالى ۋە خىزمەتچىسى قاتارلىق ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە پۇل-مال سەرپ قىلىشىدۇر. چۈنكى ئىنسان ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە پۇل-مال سەرپ قىلىپ، ئۇلارنىڭ ئېھتىياجىدىن چىققاندا، ئۇلارنى باشقىلارغا مۇھتاج بولۇپ خورلىنىپ قېلىشتىن ساقلايدۇ ۋە ئاللاھ تائالاغا ياخشى بەندىچىلىك قىلىشقا يارىدەم قىلىپ، ئۆز مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلغان بولىدۇ.

ئىككىنچى، ئىنسانىنىڭ ئاللاھ يولىدا ئىشلىتىدىغان ئات-ئۇلاغلىرى ۋە ئۇلارنىڭ ئورنىنى باسىدىغان ھەر خىل قاتناش قوراللىرىغا پۇل-مال سەرپ قىلىشىدۇر. چۈنكى ئىنسان بۇنىڭ بىلەن ئاللاھ يولىدىكى خىزمەتلىرىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك داۋاملاشتۇرالايدۇ.

ئۈچىنچى، ئىنسانىنىڭ ئاللاھ يولىدا خىزمەت قىلىۋاتقان دوست-بۇرادەرلىرىگە پۇل-مال سەرپ قىلغانلىقى، ئىسلامنىڭ كەڭ تارقىلىشى ۋە كۆچىيىشىگە ھەسسە قوشقانلىقى بولىدۇ.

بۇ ئۇچ خىل يولغا پۇل-مال سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە يۇقىرىدىكى ھەدىس شەرىپتىن باشقا يەنە نۇرغۇن ھەدىسلەر بايان قىلىنغان بولۇپ، تۆۋەندە ئۇلارنىڭ بەزىلىرىنى ئەسلىتىپ ئۆتىمىز:

بىرىنچى، ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە پۇل سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە كەلگەن بەزى ھەدىسلەر:

[1] مۇسلىم ۋە تىرمىزى رىۋايىتى.

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {دينارٌ أنفقته في سبيل الله ودينارٌ أنفقته في رقبةٍ، ودينارٌ تصدَّقت به على مسكينٍ، ودينارٌ أنفقته على أهلك أعظمها أجرًا الذي أنفقته على أهلك} «سېنىڭ ئاللاھ يولىدا چىقىم قىلغان ياكى قۇل ئازات قىلىشقا خەجلىگەن ياكى مىسكىنگە سەدىقە قىلغان پۇل ـ مېلىڭنىڭ ئەجرىدىن ئائىلەڭگە چىقىم قىلغان پۇل ـ مېلىڭنىڭ ئەجرى كاتتىدۇر»[1].

سەئد ئىبنى ئەبى ۋەققاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇنىڭغا ئۆزۈن بىر ھەدىس سۆزلەپ بېرىش جەريانىدا مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {إنك لن تنفق نفقة تبتغي بها وجه الله إلا أجرت بها، حتى ما تجعل في فم امرأتك} «ئاللاھنىڭ رازىلىقىنى كۆزلەپ چىقىم قىلغان ھەرقانداق نەرسىنىڭ، ھەتتا ئايالىڭنىڭ ئاغزىغا سالغان (بىر لوقما) نېمىنى ئەجرىنى ئالسەن»[2].

ئەبۇ مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ} «ئىنسان ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە ئەجر ـ ساۋاب ئۈمىد قىلىپ پۇل ـ مال سەرپ قىلسا، ئۇ كىشى ئۈچۈن سەدىقىدۇر»[3].

ئىككىنچى، ئاللاھ يولىدا ئىشلىتىدىغان قاتناش ۋاستىلىرىگە پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە كەلگەن بەزى ھەدىسلەر:

ئۇرۋە ئىبنى جەئد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {الخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الخَيْرُ إِلَى يَوْمِ القِيَامَةِ: الأَجْرُ وَالمَغْنَمُ} «ئاتنىڭ پېشانىسىگە قىيامەتكىچە ئەجىر ۋە غەنىمەتتىن ئىبارەت ياخشىلىق چېگىلگەن»[4].

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغانلىقى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {من احتبس فرسا في سبيل الله ايمانا بالله, وتصديقا بوعده, فان شبعه, وريه, وروثه, وبوله في ميزانه يوم القيامة} «كىمكى ئاللاھقا ئىمان ئېيتىپ، ئۇنىڭ ۋەدىسىگە چىن دىلىدىن ئىشىنىپ، ئاللاھ يولىدا ئات باقىدىكەن، قىيامەت كۈنى ئۇ ئاتنىڭ يەم ـ خەشەك ۋە سۈلىرى، تېزەك ۋە سۈيدۈكلىرى ئۇ كىشىنىڭ تارازىسىدا بولىدۇ»[5].

ئۈچىنچى، ئاللاھ يولىدىكى دوست ـ بۇرادەرلىرىگە پۇل سەرپ قىلىشنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە كەلگەن بەزى ھەدىسلەر:

---

[1] ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[2] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.

[3] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.

[4] ئىمام بۇخارى ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى.

[5] ئىمام بۇخارى رىۋايىتى.

ئۇيغۇر كىتاپخانىسى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

ئەبۇ سەئىدىل خۇدرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {أيما مسلم كسا مسلما ثوبا على عري، كساه الله من خضر الجنة، وأيما مسلم أطعم مسلما على جوع، أطعمه الله من ثمار الجنة، وأيما مسلم سقى مسلما على ظمأ، سقاه الله من الرحيق المختوم} «ھەرقانداق بىر مۇسۇلمان كىيىمسىز قالغان بىر مۇسۇلمانغا كىيىم كىيدۈرۈپ قويىدىكەن، ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا جەننەتنىڭ يېشىل كىيىملىرىدىن كىيىم كىيدۈرىدۇ، ھەرقانداق بىر مۇسۇلمان ئاچ قالغان بىر مۇسۇلمانغا تائام بېرىدىكەن، ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا جەننەت مېۋىلىرىدىن تائام بېرىدۇ، ھەرقانداق بىر مۇسۇلمان ئۇسساپ كەتكەن بىر مۇسۇلمانغا سۇ بېرىدىكەن، ئاللاھ تائالا ئۇنى ئېغىزى پېچەتلەنگەن ئېسىل شاراپتىن سۇغۇرىدۇ»[1].

سۇھەيب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {خِيَارُكُمْ مَنْ أَطْعَمَ الطَّعَامَ وَرَدَّ السَّلامَ} «تائام بەرگەن ۋە سالامنى ئىلىك ئالغان كىشى ئاراڭلاردىكى ئەڭ ياخشى كىشىدۇر»[2].

ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: {لأن أجمع نفرا من إخواني على صاع أو صاعين من طعام أحب إلي من أن أدخل سوقكم، فأشتري رقبة فأعتقه} «مەن بازارغا بېرىپ قۇل سېتىۋېلىپ ئازات قىلىشتىن، بىر ئىككى چەرەك ئوزۇق ھازىرلاپ، دوست ـ بۇرادەرلىرىمنى يىغىپ مېھمان قىلىشنى ياخشى كۆرىمەن».

خاتىمە:

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش چۇشەنچىسى مۇئمىنىدە ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش قىزغىنلىقىنى يېتىلدۈرىدۇ؛ ئەجر ـ ساۋابلارنىڭ بىكار بولۇپ كەتمەسلىكىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ؛ پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ ئەۋزەل يوللىرىغا باشلايدۇ؛ ھەقىقەتنى، توغرا يولنى قوللاشقا ۋە ئۆز مەسئۇلىيىتىنى لايىقىدا ئادا قىلىشقا يارىدەم بېرىدۇ.

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش چۇشەنچىسىگە ئىگە بولمىغان كىشىدە، ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش قىزغىنلىقى بولمايدۇ. بۇنىڭغا سەل قاراپ، پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ، ھەسرەتتە قالىدۇ، ياكى پۇل ـ مال سەرپ قىلغان تەقدىردىمۇ، رىياخورلۇق قىلىپ، ساۋابىدىن مەھرۇم قالىدۇ، ياكى بەرگىنىگە مىننەت قىلىپ، قارشى تەرەپنى رەنجىتىپ قويىدۇ.

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ ھەسسىلەپ كاتتا ساۋابقا ئېرىشىش؛

---

[1] ئىمام ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى.

[2] ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى.

خاتالىقلىرى ئۆچۈرۈلۈش، دوزاختىن ساقلىنىش؛ گۇناھلاردىن پاكلىنىش، پۇل ـ مالىلىرى كۆپىيىش؛ جەننەتكە كىرىشكە نائىل بولۇش؛ يۇقىرى مەرتىۋىلەرگە، مەغپىرەتكە ۋە ئېسىل رىزىقلارغا ئېرىشىش؛ بەخت ـ سائادەتكە ئېرىشىش؛ ئاخىرەتتە قاتتىق ئازابقا قېلىشتىن ساقلىنىش؛ تۇرلۇك بالا ـ قازالاردىن ساقلىنىش؛ قىيامەت كۈنىدە ئەرشنىڭ سايىسىدىن بەھرىمەن بولۇش؛ ھەر خىل كېسەللەردىن ساقىيىش، پەرىشتىلەرنىڭ بەرىكەتلىك دۇئالىرىغا نائىل بولۇش، توغرا يولدا مۇستەھكەم تۇرۇشقا مۇۋەپپەق بولۇش، ئىمانىدا راستچىللىقنى ئىسپاتلاش قاتارلىق نۇرغۇن مېۋىلىرى بار بولۇپ، بۇلارنى بىلىش مۇئمىنىدە ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش قىزغىنلىقىنى ئاشۇرىدۇ.

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ رىيا قىلماسلىق؛ مىننەت قىلماسلىق ۋە رەنجىتمەسلىك؛ ياخشىسىنى بېرىش؛ پۇل ـ مال سەرپ قىلغاندا، ئىسراپچىلىقمۇ قىلماي، بېخىللىقمۇ قىلماي، ئوتتۇراھاللىقنى ئۆزىگە لازىم تۇتۇشتەك ئەدەپ ـ ئەخلاقلىرى بار بولۇپ، بۇلارغا رىئايە قىلىش ئەجر ـ ساۋابلارنىڭ بىكار بولۇپ كەتمەسلىكىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ.

ئاللاھ يولىدا پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ مەسجىد سېلىش، رېمونت قىلىش ۋە سەرەمجانلاشتۇرۇش؛ ئاللاھ يولىدىكى ئوقۇغۇچى، ئوقۇتقۇچى ۋە دەۋەتچىلەرنىڭ ئېھتىياجىدىن خەۋەر ئېلىش؛ يېتىملەرنى كاپالەتكە ئېلىش؛ ئېھتىياجلىق بېرىش؛ مۇسۇلمانلار ئۆچۈن زۆرۈر بولغان كىتابلارنى تەرجىمە قىلدۇرۇپ، باستۇرۇپ تارقىتىش؛ پېقىر ـ مىسكىنلەرنى ھەقسىز داۋالايدىغان سەھىيە مەركەزلىرى قۇرۇش قاتارلىق نۇرغۇن ئەۋزەل يوللىرى بار بولۇپ، بۇ يوللارغا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش ھەقىقەتنى ۋە توغرا يولنى قوللىغۇچىلاردىن بولۇشقا تۇرتكە بولىدۇ.

پۇل ـ مال سەرپ قىلىشنىڭ يەنە، ئاتا ـ ئانىسى، پەرزەنتى، ئايالى ۋە خىزمەتچىسى قاتارلىق ئۆز ئائىلىسىدىكىلەرگە پۇل ـ مال سەرپ قىلىش؛ ئاللاھ يولىدا ئىشلىتىدىغان قاتناش قوراللىرىغا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش؛ ئاللاھ يولىدا خىزمەت قىلىۋاتقان دوست ـ بۇرادەرلىرىگە ياردەمدە بولۇشتەك بىر قاتار ئالاھىدە يوللىرى بار. بۇ يوللارغا پۇل ـ مال سەرپ قىلىش ئائىلە مەسئۇلىيىتىنى، ھەقىقەتنى قوللاش مەسئۇلىيىتىنى ۋە دوست ـ بۇرادەرلىك مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلىشقا ياردەم بېرىدۇ.

ئاللاھ بىزنى ياخشىلىق يوللىرىغا پۇل ـ مال سەرپ قىلىپ، ئۆزىنىڭ رەھمىتىگە نائىل بولغۇچىلاردىن قىلسۇن. (ئامىن!)

(بۇ ماقالىنىڭ مەسئۇل مۇھەررىرى: تاھىرجان ئابباس)

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى